

Erityisasiantuntija Suvi Pato-Oja, poliisiosasto
Hallitusneuvos Johanna Hakala, kansallisen turvallisuuden yksikkö

Eduskunnan lakivaliokunnalle

HE 246/2020 vp

**Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi henkilötietojen käsittelystä
Rikosseuraamuslaitoksessa sekä vankeuslain ja eräiden muiden seuraamusten
täytäntöönpanosta annettujen lakien muuttamisesta**

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä 246/2020 vp. Lausunto on valmisteltu sisäministeriön poliisiosastolla ja kansallisen turvallisuuden yksikössä yhteistyössä ministeriön maahanmuutto-osaston ja rajavartio-osaston kanssa.

**Rikosseuraamuslaitoksen ja sisäministeriön hallinnonalan
viranomaisten välinen tiedonvaihto**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi vankeuslakiin ja eräisiin muihin rikosseuraamusten täytäntöönpanoa koskeviin lakeihin lähinnä menettelysäännöksiä koskevia muutoksia.

Esityksessä ei ehdoteta merkittäviä muutoksia sisäministeriön hallinnonalan viranomaisten ja Rikosseuraamuslaitoksen välistä tiedonvaihtoa koskeviin säännöksiin verrattuna voimassa olevaan lakiin ja säännöksiin, joita on ehdotettu hallituksen esityksessä vankeusaikaisen rikollisuuden estämisen ja laitosturvallisuuden ylläpitämisen tehostamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 6/2020 vp).

Ehdotettu tiedonvaihtoa koskeva sääntely on joiltain osin päällekkäistä sisäministeriön hallinnonalan henkilötietolainsäädännön kanssa, mutta tästä ei arvioida aiheutuvan merkittäviä käytännön ongelmia lainsäädännön soveltamisessa. Sisäministeriö pitää tärkeänä, että sääntelyllä mahdollistetaan Rikosseuraamuslaitoksen ja sisäministeriön hallinnonalan viranomaisten välinen yhteistyö ja toimiva tiedonvaihto. Sääntelyn tulisi myös mahdollistaa teknisten rajapintojen ja katseluyhteyksien avaaminen julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) puitteissa.

Ehdotetun lain 16 §:n 1 momentin 6 kohdan osalta esitetään teknisenä huomiona seuraavaa: henkilötietojen käsittelyssä maahanmuuttohallinnossa annetussa laissa (615/2020) käytetty termi on ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmä, ei ulkomaalaisasioiden käsittelyjärjestelmä.

Tietojen luovuttaminen suojelupoliisille

Rikosseuraamuslaitoksen käsittelemät henkilötiedot ovat erittäin tärkeitä suojelupoliisin tehtävien kannalta. Suojelupoliisin tehtävänä on estää ja paljastaa vakavia rikoksia sekä toimia siviilitiedusteluviranomaisena. Poliisin hallinnosta annetun lain (1120/1992) 10 §:n 1 momentin mukaan suojelupoliisin tehtävänä on sisäministeriön ohjauksen mukaisesti hankkia tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sekä havaita, estää ja paljastaa sellaisia toimintoja, hankkeita ja rikoksia, jotka voivat uhata valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Sen tulee myös ylläpitää ja kehittää yleistä valmiutta yhteiskunnan turvallisuutta uhkaavan toiminnan havaitsemisemiseksi.

Lakiesityksessä ehdotetaan säädettäväksi tietojen luovuttamisesta poliisille. Poliisi -termillä tarkoitetaan sekä Poliisihallituksen alaisia yksiköitä että suojelupoliisia.

Poliisin hallinnosta annetun lain 1 §:n 4 momentin mukaan poliisiyksiköitä ovat Poliisihallitus ja sen alaiset yksiköt sekä suojelupoliisi. Suojelupoliisi ja Poliisihallitus ovat sisäministeriön alaisia poliisiyksiköitä. Lakiesityksen (*laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa*) 19 §:n (henkilötietojen luovuttaminen toiselle rikosasioiden tietosuojalaissa tarkoitetulle toimivaltaiselle viranomaiselle) yksityiskohtaisissa perusteluissa on täsmennetty poliisi -termin sisältävän myös suojelupoliisin toteamalla, että tiedon luovutuksia koskevassa lainsäädännössä poliisi-termillä on yleisesti tarkoitettu sekä Poliisihallituksen alaisia yksiköitä että Suojelupoliisia. Sisäministeriö katsoo, että suojelupoliisin osalta näin on katsottava myös muiden pykäläehdotusten kuten 30 §:n (henkilötietojen luovuttaminen turvallisuustietorekisteristä) osalta. Kulloisenkin poliisiyksikön tehtävät määrittävät tietojen luovuttamista.

Sisäministeriö uudistaa lisäksi lausuntovaiheessa jo esitetyn näkemyksensä, että turvallisuustietorekisterin (11 § Turvallisuustietorekisterin käyttötarkoitus ja tietosisältö) tietoja tulisi voida luovuttaa myös kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.